

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-66-80>

УДК 338.482(1-328):33.018

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ТУРИСТИЧНОЇ СФЕРИ НА РІВНІ МАКРОРЕГІОНІВ У ФОКУСІ ТЕОРІЇ РЕГУЛЯЦІЇ

COMPETITIVENESS OF THE TOURISM SPHERE AT THE LEVEL OF MACRO-REGION IN THE FOCUS OF THE REGULATION THEORY

Почерніна Наталія Вікторівна

кандидат економічних наук, доцент,
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6109-6099>

Pochernina Nataliia

Dmytro Motornyi Tavria State Agrotechnological University

Стаття присвячена аналізу конкурентоспроможності туристичної сфери на рівні економічних районів України. Визначено категорією відносної конкурентоспроможності економічного району. Розроблено методику оцінки інтегрального показника відносної конкурентоспроможності макрорегіону за семибальною шкалою. Апробована практика обрахунку галузевих і територіальних розривів. Виявлено дисбаланси між економічними районами за рівнем відносної конкурентоспроможності у туристичній сфері. Запропоновано диференціювати напрями політики регулювання для подолання дисбалансів макрорівня за результатами індексу відносної конкурентоспроможності макрорегіонів. Практичне значення такого підходу полягає у створенні синергетичних ефектів взаємодії задля оптимального поєднання ринкових принципів і державного регулювання туристичної сфери.

Ключові слова: туризм, конкурентоспроможність, інтегральний індекс, макрорегіони, теорія регуляції.

The article is devoted to the analysis of the competitiveness of the tourism sector at the level of economic regions of Ukraine. The demand of the population of Ukraine for tourism services increased due to the impossibility of satisfying it during the years of the pandemic and the Russian invasion. In this regard, the field of tourism must maintain a high level of competitiveness at both the micro and macro levels. This makes the chosen research topic quite relevant.

The purpose of this article is to analyze the competitiveness of the tourism sector at the level of macro-regions. The results of the analysis are used to explain modern transformations in the policy of regulation of the tourism sphere of Ukraine.

The author uses the category of relative competitiveness of the economic district in the tourism sphere. Its essence is interpreted as the macro-region's ability to demonstrate competitive advantages in the field of tourism both at the horizontal (industry) and vertical (spatial) levels.

The methodology for calculating the integral index of the relative competitiveness of an economic district in tourism consists of six stages. The rating of individual regions by groups of TTSI indicators is the basis for the first stage.

The calculations made it possible to identify imbalances between economic districts. The author concludes that a differentiated approach to regulatory policy is necessary to overcome these imbalances. Competitive policy is recognized as the main type of economic policy in the field of tourism at the level of a separate region. Agreements between private agents of the tourism business and territorial communities are a tool for its practical implementation. Low ratings in all indicator groups of the index require coordination of sustainable development strategies at the metho and macro levels. Under these conditions, the state has priority both in setting goals for other actors and in monitoring the fulfillment of these goals. When the sectoral gap or regional gap is large, the means of regulation policy should be cooperative interaction, and its method is dialogue between the state and non-state institutions.

Keywords: tourism, competitiveness, integral index, macro-regions, regulation theory.

Постановка проблеми. Відновлення економіки України у повоєнний період значною мірою буде залежати від синхронізації зусиль громадськості, приватного бізнесу, органів місцевого самоврядування та державної влади у використанні наявного потенціалу задля реалізації пріоритетних задач. Оскільки війна значно скоротила ресурсну базу України, то на початкових етапах відновлення «локомотивами» розвитку стануть сфери, що надають послуги. Серед них певну роль відіграватиме і сфера подорожей та туризму, оскільки за роки пандемії та війни потреба українського населення у туристично-рекреаційних послугах не могла бути задоволеною в повній мірі. У зв'язку з цим, попит набув характеру «відкладеного на майбутнє». Після завершення війни туристичному сектору України треба бути готовим до активної діяльності, особливо у сегменті рекреаційних послуг. Отже, питання конкурентоспроможності вітчизняної туристичної сфери не втрачає актуальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Увага наукової спільноти до питань конкурентоспроможності туристичної сфери є значною. Серед публікацій останніх років нас зацікавили праці вітчизняних науковців Барібіної Я., Гайденок Є. [3], Босовської М., Ведмідь Н., Охріменко А. [4], Жук П., Кіпач Ф., Колодійчук І., Стадницького Ю., Куліш І., Башинської Ю., Григоренко О. [5], а серед іноземних вчених – Лю Х., Хасан М., Цуй Д., Ян Дж., Сун Г. [2]. Ці дослідження є прикладом економічного аналізу метарівня, оскільки стосуються сфери подорожей та туризму. Однак, функціонування даної галузі певною мірою залежить і від особливостей економічної політики макrorівня, які, у свою чергу, формуються під впливом домінуючого підходу щодо ролі держави в економіці. У даній статті ми звернулись до теоретичних напрацювань, пов'язаних з теорією регуляції, яка набула популярності ще з 70-х років ХХ ст. після публікації Джорджа Стіглера «Теорії економічного регулювання» (1971). Інтерес до даної проблематики не згасає і дотепер. На підтвердження цього є статті Кольянезе К. [1], Можайкіної Н., Островського І. [6], Сливки Т., Кудласевич О., Дідківської Л. [6], Чуб А. [8] та багатьох інших.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Дослідження конкурентоспроможності туристичної сфери здебільшого пов'язані з аналізом її стану в межах окремого регіону / окремої країни та пошуком напрямів її підвищення за рахунок механізму

галузевої політики. Не применшуючи важливість цих аспектів, ми вважаємо за доцільне розглянути питання з урахуванням дисбалансів на рівні економічних районів країни.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою даного дослідження є аналіз конкурентоспроможності сфери туризму на рівні макrorегіонів з позицій теорії регуляції.

Виклад основного матеріалу дослідження. Туристична сфера за специфікою свого функціонування є висококонкурентною. А в умовах наростання процесів глобалізації питання конкурентоспроможності набуває додаткової значимості. На думку М. Босовської, Н. Ведмідь та А. Охріменко, «загострення конкурентної боротьби на світовому туристичному ринку потребує глибоких досліджень цієї проблеми як на рівні підприємств, так і на рівні країн та регіонів» [4, с. 155]. Суперечливий вплив різних факторів на конкурентоспроможність туризму потребує аналізу як кількісних, так і якісних змін. На макrorівні для такої оцінки застосовується Індекс конкурентоспроможності країн у сфері подорожей та туризму (The Travel & Tourism Competitiveness Report, TTCI). Я. Барібіна та Є. Гайденок підкреслюють, що «даний індекс включає в себе сукупність факторів, які впливають на розвиток сфери туризму і подорожей, що сприяє конкурентоспроможності країни» [3, с. 47]. Методологія обрахунку такого інтегрального індексу дозволяє виміряти результативність процесу перетворення туристичних ресурсів на туристичних продуктах чи конкурентні переваги. Водночас, наукові доробки останніх років дещо зміщують акцент в аналізі конкурентоспроможності туризму. Ми поділяємо думку китайських колег про те, що на ранніх етапах аналіз зосереджувався на відповідності вимогам міжнародного споживання, а на пізніх етапах «фокус переноситься на ринок внутрішнього туризму» [2, с. 3]. Таке зміщення пояснюється трансформаційними процесами як у світовій економіці, так і в національній економічній системі. За словами Н. Можайкіної та І. Островського, «регіоналізація та децентралізація стали провідними напрямками як світової політики, так і України на сучасному етапі розвитку» [6, с. 9]. Ці нові напрями накладають свій відбиток як на теорію регуляції, що пояснює роль та межі державного регулювання економіки, так і на практику господарювання у кожній галузі, у тому числі й у туристично-рекреаційній сфері. Відтак, виникає потреба в поглибленому аналізі конкурентоспроможності туризму не

лише на рівні окремо взятого регіону, а й на рівні великих економічних районів. Результат першого дає висновки для формування галузевої та регіональної стратегії розвитку туризму, результат другого обґрунтовує інституційний механізм формування синергетичних ефектів взаємодії держави та приватних та міжнародних агентів.

Для порівняльного аналізу конкурентоспроможності туризму на рівні економічних районів ми брали за основу методичку, запропоновану колективом авторів ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України». Вона ґрунтується на загальних засадах визначення індексів ТТСІ, але містить «набір показників та індикаторів, що відповідають специфіці регіону як адміністративно-територіальної одиниці» [5, с. 2]. Структура оціночних субіндексів та питома вага їх внеску в інтегральний індекс наведена на рисунку 1. Кожен із наведених на рисунку субіндексів сформовано на основі широкого набору індикаторів: 10 – для оцінки економічного середовища, 8 – для оцінки безпеки, 8 – для оцінки впливу демографії та ринку праці, 6 – для оцінки транспортної інфраструктури, 6 – для інформаційної та банківської інфраструктури, 10 – для оцінки природно-ресурсного потенціалу, 4 – для оцінки історико-культурних ресурсів, 10 – для оцінки розвитку туристично-рекреаційної сфери. Для агрегування їх в певний субіндекс була застосована методика нормування, описану у [5, с. 6].

У своєму дослідженні ми спирались уже на результати даної методички, коли кожному

регіону України було визначена рейтингова позиція по кожній групі факторів ТТСІ. Для реалізації зазначеної мети дослідження ми здійснили розподіл регіонів України за економічними районами. Результат такого компонування представлено у таблиці 1

Наведені у таблиці 1 дані у подальшому використані для обрахунку індексу відносної конкурентоспроможності для економічного району в туристичній сфері. Під категорією відносної конкурентоспроможності району ми розуміємо здатність макрорегіону демонструвати конкурентні переваги у сфері туризму як на горизонтальному (галузевому), так і на вертикальному (просторовому) рівні.

Методика виведення індексу відносної конкурентоспроможності для економічного району передбачає наступні етапи:

1) обрахунок середньоарифметичного значення рейтингових позицій регіонів, що входять до економічного району, для кожного субіндексу за формулою:

$$\bar{R}_i = \frac{\sum R_j}{n} \quad (1)$$

де $\bar{R}_i$ – середній рейтинг району по i – й групі;

R_j – рейтинг j -го регіону за відповідною групою;

n – кількість регіонів у складі економічного району;

2) виведення середнього рейтингу для економічного району на базі чотирьох субіндексів ТТСІ за формулою:

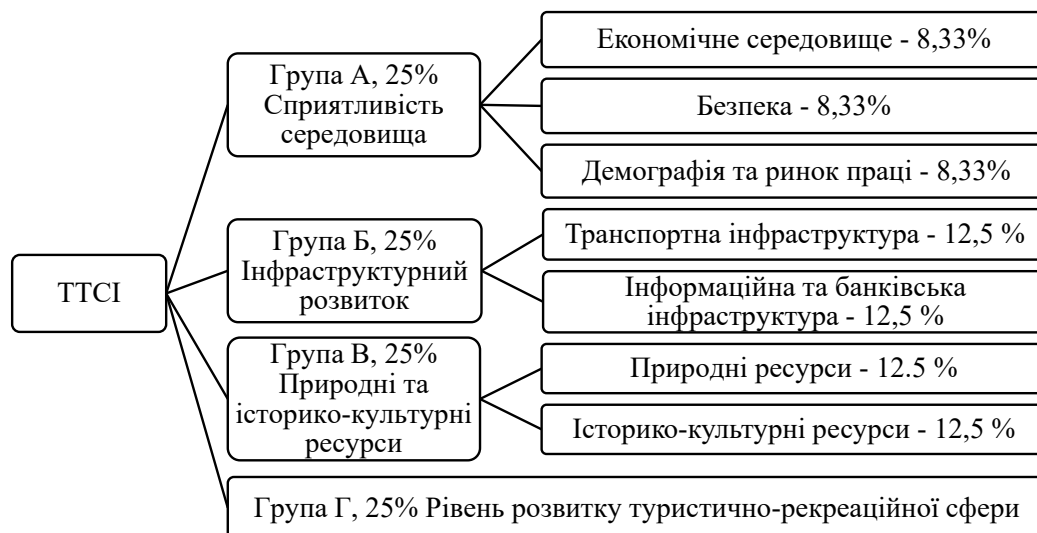

Рис. 1. Індикатори індексу конкурентоспроможності регіону (ТТСІ)

Джерело: побудовано автором на основі [5, с. 3]

$$\bar{R} = \frac{\sum \bar{R}_i}{4} \quad (2)$$

3) обрахунок територіального розриву (territorial gap) в межах одного економічного району за формулою:

$$R_{tg} = R_j^{max} - R_j^{min} \quad (3)$$

де R_j^{max} – рейтингова позиція j -го регіону, яка в межах району є найвищою;

R_j^{min} – рейтингова позиція j -го регіону, яка в межах району є найнижчою;

4) обчислення галузевого розриву (industry gap) на базі середніх значень рейтингу по чотирьом групам показників за формулою:

$$R_{ig} = \bar{R}_{max} - \bar{R}_{min} \quad (4)$$

де $\bar{R}_{max}$ – найвищий середній рейтинг для економічного району серед груп А – Г;

$\bar{R}_{min}$ – найвищий середній рейтинг для економічного району серед груп А – Г;

5) нормування показників $\bar{R}$, R_{tg} та R_{ig} за семибальною шкалою, прийнятою для ТТСІ, коли найкращим є мінімальне значення [5, с. 6] за формулою:

$$X_m = -6 \cdot \frac{R_r - R_{min}}{R_{max} - R_{min}} + 7 \quad (5)$$

де X_m – нормоване значення показника;

R_r – рейтинг регіону;

R_{max} – максимальне значення рейтингу по виборці;

R_{min} – мінімальне значення рейтингу по виборці;

m – порядковий номер нормованого значення (від 1 до 3);

б) розрахунок інтегрального індексу відносної конкурентоспроможності туристичної

Таблиця 1

Рейтинг регіонів України за субіндексами конкурентоспроможності сфери туризму до 2022 року з розподілом на економічні райони*

Економічні райони	Регіони	Рейтинг за субіндексом ТТСІ			
		Група А	Група Б	Група В	Група Г
Центральний	Кіровоградська обл.	25	24	25	22
	Черкаська обл.	15	14	18	13
Столичний	Київська обл.	2	5-6	13	10
	Житомирська обл.	16	19	20	21
	Чернігівська обл.	22	21	9	18
	м. Київ	1	1	8	2
Північно-східний	Полтавська обл.	5	12	11	13
	Сумська обл.	20	8	21	20
	Харківська обл.	3	2	17	8
Донецький*	Донецька обл.	12	22	22	6
	Луганська обл.	23	25	24	25
Придніпровський	Дніпропетровська обл.	6-7	5-6	14	4
	Запорізька обл.	14	7	12	5
Причорноморський	Миколаївська обл.	21	15	23	7
	Одеська обл.	13	3	5-6	1
	Херсонська обл.	24	18	16	11
Подільський	Вінницька обл.	6-7	16	7	15
	Тернопільська обл.	10	11	19	21
	Хмельницька обл.	9	23	5-6	17
Карпатський	Івано-Франківська обл.	11	13	3	12
	Закарпатська обл.	17	9	2	9
	Львівська обл.	4	4	1	3
	Чернівецька обл.	18	10	4	24
Північно-Західний	Волинська обл.	8	20	10	16
	Рівненська обл.	19	17	15	19

* без тимчасово окупованих територій АР Крим, Донецької та Луганської обл.

Джерело: складено автором за даними [5, С. 8]

сфери економічного району як середньоарифметичне значення від нормованих показників за формулою:

$$I_{\text{вк}} = \frac{X_1 + X_2 + X_3}{3} \quad (6)$$

Апробація даної методики узагальнена у таблиці 2.

За результатами даних таблиці 2 видно, що найвищий рівень відносної конкурентоспроможності туристичної сфери мав у період до 2022 року Придніпровський регіон України ($I_k = 5,86$), а найнижчий рівень – Причорноморський регіон ($I_k = 2,82$). Отже, з позицій горизонтального та вертикального вирівнювання Придніпровський регіон продемонстрував більшу сталість у розвитку туристичної галузі відносно Причорноморського регіону. Такі результати викликають підвищений інтерес, оскільки Причорноморський район априорі сприймається як територія з більш сприятливими умовами для туристично-рекреаційної діяльності. Отже, виникає потреба в осмисленні такої невідповідності та в обґрунтуванні політики щодо її подолання. На наш погляд, виявлення таких дисбалансів рівні макрорегіонів необхідне для коригування механізму політики регуляції туристичної сфери.

Оскільки в якості об'єкта дослідження виступають макрорегіони, то йдеться про фор-

мування регуляторної політики національного рівня, про пошук оптимального поєднання ринкових принципів і державного регулювання економіки. Як підкреслюють Т. Сливка, О. Кудласевич та Л. Дідківська, «державне регулювання корпоративного сектору визнається необхідним у випадку створення загроз ефективності ринкового середовища» [7, с. 70]. А. Чуб, прослідкувавши еволюцію концепцій державного регулювання, робить висновок про те, що «сучасні теорії базуються на основі змішаного регулювання економікою» [8, с. 6]. К. Кольянезе наголошує на тому, що за умов економічної глобалізації «деякі взаємодії учасників ринку, стандарти продукції чи процеси більше не регулюються державним втручанням. Швидше, вони регулювалися міжнародними угодами або навіть угодами про саморегулювання між приватними акторами» [1]. Ми поставили перед собою завдання обґрунтувати доцільність та характер регуляторної політики задля підвищення конкурентоспроможності макрорегіонів у туристичній сфері. Для цього здійснено ранжування регіонів за середньою конкурентоспроможністю ($R_{\text{ск}}$), за регіональним зближенням ($R_{\text{рз}}$), за галузевим зближенням ($R_{\text{гз}}$) на основі даних таблиці 2 по показникам R , $R_{\text{г}}$ та $R_{\text{г}}$ відповідно. Результати ранжування наведені на рисунку 2.

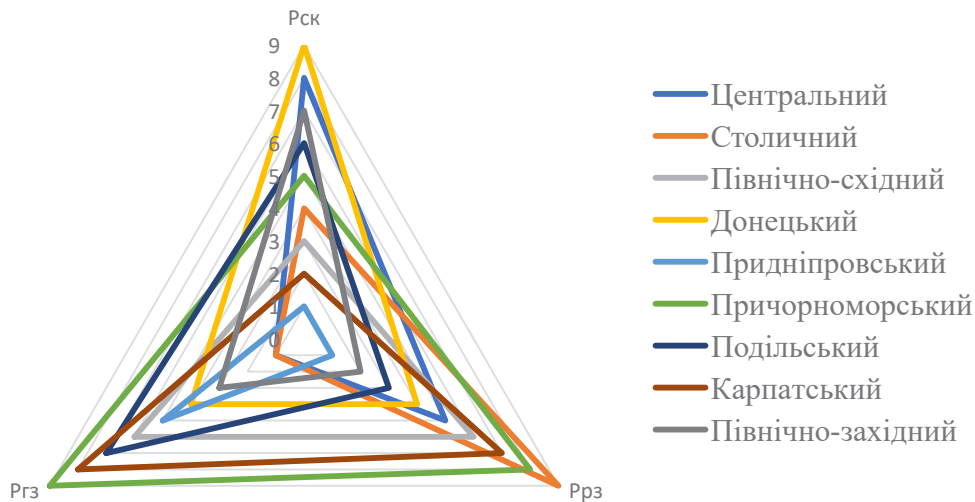
Таблиця 2

Складові інтегральної оцінки конкурентоспроможності туризму для економічних районів України

	Центральний	Столичний	Північно-східний	Донецький	Придніпровський	Причорноморський	Подільський	Карпатський	Північно-західний
Група А	20	10,3	9,3	17,5	10,3	19,3	8,5	12,5	13,5
Група Б	19	11,6	7,3	23,5	6,3	12	16,7	9	18,5
Група В	21,5	12,5	16,3	23	13	14,8	10,5	2,5	12,5
Група Г	17,5	12,8	13,7	15,5	4,5	6,3	17,7	12	17,5
$\bar{R}$	19,5	11,8	11,7	19,9	8,5	13,1	13,3	9	15,5
$R_{\text{г}}$	9	16	9,8	8,8	2	11,6	4,1	11	4
$R_{\text{г}}$	2,5	2,5	9	8	8,5	13	9,3	10	6
X_1	1,21	5,26	5,32	1	7	4,56	4,47	6,74	3,32
X_2	4	1	3,68	4,11	7	2,9	6,09	3,14	6,14
X_3	7	7	3,29	3,86	3,57	1	3,19	2,71	5
$I_{\text{вк}}$	4,07	4,42	4,09	2,99	5,86	2,82	4,58	4,2	4,82

Джерело: складено автором на основі власних розрахунків

Рис. 2. Ранжування економічних районів України за конкурентоспроможністю туристичної сфери до 2022 року

Джерело: побудовано автором

За даними рисунку видно, що для Причорноморського району максимальним порівняно з іншими районами є галузевий розрив через проблеми у групі А – Сприятливість середовища. Найбільший регіональний розрив притаманний Столичному району через проблеми у групі Г – Рівень розвитку туристично-рекреаційної сфери. Найнижчий ранг за показником середньої конкурентоспроможності має Донецький район переважно за рахунок групи Б – Інфраструктурний розвиток.

Така картина дає нам підстави сформулювати висновки щодо диференціації регуляторної політики у сфері туризму.

Висновки. Туристична сфера відноситься до висококонкурентних, тому політика регулювання передусім має забезпечити сприятливі умови для розвитку туристичного бізнесу на рівні окремого регіону країни. Серед видів економічної політики пріоритет має належати саме конкурентній політиці. Основною формою регуляції виступатимуть угоди між приватними агентами бізнесу та територіальними громадами. Якщо певний регіон «просідає» по більшості показників ТТСІ, то це вимагає уже консолідованих зусиль місцевої та центральної влади. Так, низькі рейтинги Кіровоградської та Луганської області по усім чотирьом групам індексу ТТСІ обумовлюють потребу формування узгоджених на мета- та

макрорівні стратегій сталого розвитку та розвитку туристичної сфери. У цьому випадку держава має пріоритет як у встановленні цілей для інших акторів, так і у контролі виконання цих цілей.

Якщо в межах економічного району відслідковується значний галузевий (як у Придніпровському районі) або регіональний (як у Столичному районі) розрив, то засобами політики регуляції має бути не державне стратегічне планування, а кооперативна взаємодія через державно-приватне партнерство, міжмуниципальне та міжнародне співробітництво, коли основним методом регулювання виступає діалог. У цьому випадку функції планування, розподілу ресурсів і контролю розподіляються між державою і недержавними інститутами. На наш погляд, регулювання туристичного сектору України тут має здійснюватися на засадах мережевої взаємодії: через громадські слухання, форуми на обласному рівні, референдуми, дорадчі опитування, представництво громадян у комітетах, різні види самокерування через волонтерство та громадські організації. Чіткий розподіл повноважень визначатиме успіх. Вважаємо, що для підвищення конкурентоспроможності макрорегіонів саме така політики регуляції матиме більший синергетичний ефект за сучасних умов.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Coglianesi, C. Assessing Stigler's Economic Theory of Regulation. *The Regulatory Review*. Aug 23, 2021. URL: <https://www.theregreview.org/2021/08/23/coglianesi-assessing-stiglers-economic-theory-regulation/> (дата звернення: 15.09.2024)
2. Liu, H., Hasan, M., Cui, D., Yan, J., Sun, G. Evaluation of tourism competitiveness and mechanisms of spatial differentiation in Xinjiang, China. *PLoS ONE*. 2022. 17(2): e0263229. URL: <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0263229> (дата звернення: 15.09.2024)
3. Барибіна Я., Гайденок Є. Вплив факторів на конкурентоспроможність ринку туристичних послуг в Україні. *Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2020. Том 2, № 22, С. 43–53. DOI: <https://doi.org/10.29038/2411-4014-2020-02-43-53>.
4. Босовська, М.В., Ведмідь, Н.І., Охріменко, А.Г. Конкурентоспроможність національної туристичної системи України. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2019. Випуск 33. С. 154-161 DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2307-8030/2019-33-30>
5. Жук П. В., Кіпчак Ф. Я., Колодійчук І. А., Стадницький Ю. І., Куліш І. М., Башинська Ю. І., Григоренко О. В. Конкурентоспроможність туристично-рекреаційної сфери регіонів України: науково-аналітична записка. Львів: ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України», 2023. 34 с. URL: <http://ird.gov.ua/irdp/e20230001.pdf> {re2023.03.093.010}
6. Можайкіна Н. В., Островський І. А. Управління сталим розвитком регіонів в умовах децентралізації: досвід країн ЄС та України. *Економічна теорія та право*. 2022. № 2 (49). С. 8–27. DOI: <https://doi.org/10.31359/2411-5584-2022-49-2-8>.
7. Сливка, Т., Кудласевич, О., Дідківська, Л. Теорія і практика пошуку оптимального поєднання ринкових принципів та державного регулювання економіки. *Scientific Collection «InterConf+»*. 2022 № 18(95), С. 61–72. DOI: <https://doi.org/10.51582/interconf.19-20.01.2022.005>
8. Чуб, А. В. Трансформація економічних теорій державного регулювання економік світу. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*, 2022. № 5. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2022-5-03-08>

REFERENCES:

1. Coglianesi, C. (2021) Assessing Stigler's Economic Theory of Regulation. *The Regulatory Review*. Aug 23. Available at: <https://www.theregreview.org/2021/08/23/coglianesi-assessing-stiglers-economic-theory-regulation/> (in English)
2. Liu, H., Hasan, M., Cui, D., Yan, J. & Sun, G. (2022) Evaluation of tourism competitiveness and mechanisms of spatial differentiation in Xinjiang, China. *PLoS ONE* 17(2): e0263229. doi:10.1371/journal.pone.0263229 (in English)
3. Barybina, Ya. & Haidenko, Ye. (2020) Vplyv faktoriv na konkurentospromozhnist rynku turystychnykh posluh v Ukraini. [The influence of factors on the competitiveness of the market of tourist services in Ukraine] *Ekonomichnyi chasopys Volynskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky*. 2/22. 43–53. doi:10.29038/2411-4014-2020-02-43-53 [in Ukrainian]
4. Bosovska, M., Vedmid, N. & Okhrimenko, A. (2019) Konkurentospromozhnist natsionalnoi turystychnoi systemy Ukrainy. [Competitiveness of the national tourist system of Ukraine] *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu*. 33. 154-161 doi:10.32999/ksu2307-8030/2019-33-30 [in Ukrainian]
5. Zhuk, P., Kiptach, F., Kolodychuk, I., Stadnytskyi, Yu., Kulish, I., Bashynska, Yu., & Hryhorenko, O. (2023). *Konkurentospromozhnist' turystychno-rekreatsiynoyi sfery rehioniv Ukrayiny* [Competitiveness of the tourism and recreation sector of Ukrainian regions]: Scientific-analytical report. Lviv: SI «Institute of Regional Research named after M. I. Dolishniy of the NAS of Ukraine». Available at: <http://ird.gov.ua/irdp/e20230001.pdf> [in Ukrainian]
6. Mozhaykina, N. & Ostrovskiy, I. (2022). Upravlinnia stalym rozvytkom rehioniv v umovakh detsentralizatsii: dosvid krain YeS ta Ukrainy [Management of sustainable development of regions in conditions of decentralization: experience of EU countries and Ukraine]. *Ekonomichna teoriia ta pravo – Economic Theory and Law*, 2(49), 8–27. doi:10.31359/2411-5584-2022-49-2-8 [in Ukrainian].
7. Slyvka, T., Kudlasevych, O. & Didkivska, L. (2022) Teoriia i praktyka poshuku optymalnoho poiednannia rynkovykh pryntsypiv ta derzhavnoho rehuliuвання ekonomiky [Theory and practice of finding the optimal combination of market principles and state regulation of the economy] *Scientific Collection «InterConf+»*. 18(95), 61–72. doi:10.51582/interconf.19-20.01.2022.005 [in Ukrainian]
8. Chub, A. (2022) Transformatsiia ekonomichnykh teorii derzhavnoho rehuliuвання ekonomik svitu. [Transformation of Economic Theories of World Economies State Regulation] *Problemy suchasnykh transformatsii. Serii: ekonomika ta upravlinnia*, (5). doi:10.54929/2786-5738-2022-5-03-08 [in Ukrainian].